

Република Србија
ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ЗА
РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
А.бр. 228/2023
Београд

Допуна извештаја о активностима у вези са кривичним оптужбама по којима поступа
Јавно тужилаштво за ратне злочине
- на основу тачке 1.4.1.9. ревидираног Акционог плана за Пг 23-

Јавно тужилаштво за ратне злочине сачињавањем овог извештаја наставља спровођење активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 и ревидиране Тужилачке стратегије (2022-2026).

Током 2023. године отпочела је примена нових прописа који уређују рад јавних тужилаштава, као и примена измењеног Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине („Службени гласник РС“ бр. 10/23), па ово јавно тужилаштво од тада поступа као Јавно тужилаштво за ратне злочине. Носиоци јавнотужилачке функције су главни јавни тужилац за ратне злочине и јавни тужиоци Јавног тужилаштва за ратне злочине.

Извештај је сачињен према досадашњем обрасцу извештавања и садржи податке о оптужбама за период од 01.01.2023. године до 31.12.2023. године, односно о напретку у процесуирању ратних злочина, у смислу приказа нових оптужења и пресека стања у односу на раније започете поступке који су се пред надлежним судовима водили по оптужницама Јавног тужилаштва за ратне злочине. У питању су оптужнице које су резултат истраге овог тужилаштва, као и оне у преузетим поступцима од регионалних тужилаштава.

Рад Јавног тужилаштва за ратне злочине током 2023. године је обухватао поступање у предистражном поступку, руковођење истрагом, подизање и заступање оптужбе пред надлежним судом у првом и другом степену, упућивање иницијативе Врховном јавном тужилаштву ради подизања захтева за заштиту законитости, учешће у поступцима за пуштање осуђених лица на условни отпуст, поступање по замолницама страних држава и упућивањем замолница страним државама. Такође, предузимане су активности у правцу остваривања регионалне сарадње, као и сарадње са Међународним резидуалним механизмом за кривичне судове.

Оквир поступања тужилаштва делом је био одређен Националном стратегијом за процесуирање ратних злочина (2021-2026) коју је, заједно са пратећим Акционим планом усвојила Влада Републике Србије у октобру 2021. године, ревидираним Акционим планом за Поглавље 23 и ревидираном Тужилачком стратегијом за истрагу и гоњење ратних злочина усвојеном на колегијуму тужилаштва у децембру 2022. године.

Током 2023. године у „КТ“ уписнику евидентирано је 6 кривичних предмета, у „КТР“ уписнику евидентирана су 322 предмета, у „КТН“ уписнику је евидентирано 17 предмета, у „КТНИ“ евидентирана су 4 предмета, у „КТЖ“ уписнику је евидентирано 6 предмета, у „КТР-1“ уписнику евидентирано је 17 предмета, у „КТИ“ је евидентирано 12 предмета, у „КТО“ су евидентирана 3 предмета, док је у уписнику „МП“ евидентирано 49 предмета.

У 2023. години кривичне пријаве су евидентирани у односу на 13 лица, од чега су пријаве против 8 лица примљене на надлежност од других јавних тужилаштава. Полиција је поднела кривичне пријаве против 4 лица, пријава против 1 лица иницирана је од стране овог јавног тужилаштва, док су други субјекти подносиоци осталих кривичних пријава.

У односу на 8 особа током 2023. године одбачена је кривична пријава (у предмету Кт.19/17), поднета због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ.

У односу на две особе против којих су поступци били покренути у претходном периоду, јавни тужиоци су одустали од кривичног прогона због недостатка доказа и кривични поступак је обустављен (Кти.бр. 2/19 – за кривично дело из члана 146. КЗ СРЈ и Кти.бр. 8/21- за кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ).

Током 2023. године Јавно тужилаштво за ратне злочине донело је наредбе о спровођењу истраге у односу на 13 лица, док је у односу на 5 лица донета наредба о завршетку истраге.

2. ОПТУЖНИЦЕ

2.1. Нове оптужнице (подигнуте у периоду од 01.01.2023. до 31.12.2023.)

Током 2023. године Јавно тужилаштво за ратне злочине подигло је 3 оптужнице против 7 лица. Једна оптужница (против 5 лица) је резултат регионалне сарадње и уступљена је Јавном тужилашству за ратне злочине, након што је правноснажно потврђена пред судом Босне и Херцеговине.

- ***Кто бр. 1/2023***

Оптужница под наведеним бројем подигнута је дана 18.04.2023. године против пет лица, окривљених И.К., С.Р., Ж.Б., Н.Ћ. и Н.Ћ, због постојања оправдане сумње да су извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оптужени се терете да су, заједно са још 3 лица против којих се води поступак за исто дело пред судом Босне и Херцеговине, као припадници Војне полиције II инжењерског пука Другог крајишког корпуса, дана 01.јуна 1992. године, у месту Велагићи, општина Кључ, стрељали велики број цивила - најмање 78 мушкараца муслиманске националности, чија су тела потом пребачена и покопана у масовну гробницу „Ланиште II“.

Поступак је у току пред надлежним судом, завршено је припремно рочиште и отпочет је главни претрес.

- ***Кто.бр. 2/2023***

Оптужница у наведеном предмету подигнута је 15.12.2023. године против окривљеног Ј.Р. након што је у претходном периоду (током 2023. године) надлежни суд вратио ради допуне истраге на основу члана 337 став 3 Законика о кривичном поступку. У предмету је оптужено једно лице коме се ставља на терет да је на територији Републике Хрватске, као припадник територијалне одбране, извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оштећено је лице хрватске националности, а ради се о злочину са елементом сексуалног насиља. Оптужница се налази у фази потврђивања пред надлежним судом.

- ***Кто.бр. 3/2023***

Ова оптужница подигнута је дана 26.12.2023. године против једног лица, након спроведене истраге Јавног тужилаштва за ратне злочине. Оптуженом се ставља на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ које обухвата радње окрутног поступања, мучења и насиља над оштећеним лицем српске националности, његовим здрављем, физичким и менталним благостањем. Догађај из оптужнице десио се на територији Босне и Херцеговине. Оптужница је у фази потврђивања пред надлежним судом, а по завршетку ове фазе поступка, биће доступно више информација о предмету.

ПОСТУПЦИ У ТОКУ ПРЕД ПРВОСТЕПЕНИМ СУДОМ

У односу на претходне две године, главни претреси су се током 2023. године редовније одржавали, а сведоци су се у већем броју одазивали позиву суда.

Разлози за одлагање били су различити, а у највећем броју случајева узрок је био недолазак сведока или оптужених. Одређени број главних претреса је отпочео изнова због измена у саставу судећих већа, али то није у већој мери утицало на динамику одржавања главних претреса.

- **Кто.бр. 5/2022**

Поступак по оптужници **Кто.бр. 5/22 од 29.03.2022. године** је покренут против окривљеног Т.С. због оправдане сумње да је дана 16.06.1992. године извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ. Окривљеном се ставља на терет да је, за време немеђународног оружаног сукоба на територији БиХ, као припадник полиције Републике Српске, на територији општине Вишеград, заједно са неколико других лица, вршио противзаконита затварања цивила по основу дискриминације засноване на етничкој припадности. Из тог догађаја пет лица се и даље води као нестало.

Отпочет је главни претрес пред надлежним судом. Током 2023. године на главном претресу је испитано је више сведока оптужбе (између осталог и сведоци оштећени), више сведока одбране, а извршен је и увид у исказе сведока који су у међувремену преминули.

- **Кто.бр. 7/22**

Оптужница **Кто.бр. 7/2022** против окривљеног Д.Л. поднета дана **06.09.2022. године** потврђена је од стране надлежног суда, а резултат је темељне истраге коју је спровело Јавно тужилаштво за ратне злочине. Предмет се наставља на поступак „Ловас 1“ који је правноснажно окончан пред надлежним судовима.

Окривљени Д.Л. је у време извршења кривичног дела био високорангирано војно лице - командант 2. пролетерске гардијске моторизоване бригаде ЈНА у чину потпуковника, а у конкретном случају постоји оправдана сумња да је наредио да се изврши напад на село Ловас, Република Хрватска и на тамошње становништво које није било део оружаних снага и није учествовало у оружаном сукобу, те да су снаге под командом окривљеног, поступајући по наведеној наредби, извеле напад на село и том приликом ватреним оружјем лишили живота најмање 7 цивила.

Након одржаног припремног рочишта, отпочет је главни претрес и исти је у току. Током 2023. године, након изношења одбране окривљеног, извршен је увид у писане доказе и испитан је одређени број сведока.

- **Кто.бр. 8/22**

Оптужница **Кто.бр. 8/22** подигнута је дана **14.11.2022. године** против оптуженог К.М. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст. 1 КЗ СРЈ.

Оптуженом се ставља на терет да је у току ратног стања у Босни и Херцеговини, на територији општине Босанска Крупа, у периоду од јула 1992. до септембра 1992. године, у својству припадника резервног састава полиције при Станици јавне безбедности Босанска Крупа, поступао супротно правилима међународног хуманитарног права, кршећи одредбе заједничког члана 3. Женевских конвенција од 12.08.1949.године, те да је у другој половини јула 1992. године, из логора Омарска, ради наводне размене која је требало да се обави, изведено 44 логораша, цивила бошњачке и хрватске националности, који су на путу за размену, по наредби оптуженог, изведени из минибуса у ком су се налазили, након чега су везани жицом, а потом и спроведени до јаме „Лисац“, где су из ватреног оружја лишени живота. Њихова тела су 2000. године пронађена и идентификована. Поред тога, окривљени је према наводима оптужнице, оправдано сумњив да је заједно са још једним лицем, почетком августа 1992. године, пресрео седам цивила бошњачке националности и лишио их живота, а њихова тела су 2000. године пронађена и идентификована у месту Доњи Дубовик.

Након одржаног припремног рочишта, отпочет је главни претрес. До сада је испитан већи број сведока оптужбе, међу којима су и сведоци оштећени, испитан је одређени број сведока одбране и вршен увид у писане доказе. У неколико наврата, због посебног статуса које имају поједини сведоци, јавност је била искључена у складу са одредаба Законика о кривичном поступку.

- **Кто.бр. 4/20**

Поступак по оптужници **Кто.бр. 4/20 од 18.09.2020. године** води се против оптуженог Н.С. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Окривљеном се ставља на терет да је за време непосредне ратне опасности, на територији општина Сребреница и Братунац, током оружаног сукоба између Армије БиХ и ВРС, у својству војника ВРС, кршећи правила међународног хуманитарног права, супротно одредбама члана 3 став 1 тачка 4. Женевске конвенције, почетком јуна 1992. године у напуштеној кући на територији Братунца, предузео радњу силовања према оштећеној бошњачке националности, доведеној од стране непознатих наоружаних војника из просторија рудника у месту Сасе, где је била заробљена са члановима своје породице и другим бошњачким цивилима.

Главни претрес по наведеној оптужници је отпочет 29. јануара 2021. године.

Против истог окривљеног (Н.С.) подигнута је и оптужница **Кто.бр. 9/22 од 23.11.2022. године** због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ. Оптуженом се ставља на терет да је дана 20.05.1992. године у селу Борковац, општина Братунац, за време оружаног сукоба немеђународног карактера у БиХ између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране

са друге стране, кршећи правила IV Женевске конвенције, мучио, нечовечно поступао, пљачкао имовину становништва и са умишљајем помагао у вршењу убистава цивилног становништва бошњачке националности.

Одлуком суда, а по предлогу јавног тужиоца, на главном претресу одржаном дана 29.06.2023. године спојени су поступци по обе оптужнице, а поступак је настављен под пословним бројем суда К.По2 бр. 6/20.

- ***Кто.бр. 11/22***

Након преузимања кривичног гоњења од правосудних органа Босне и Херцеговине, уређена је и подигнута оптужница **Кто.бр. 11/2022 дана 21.12.2022. године** против опт. М.Ј. Оптужница је прошла фазу преиспитивања пред судом Босне и Херцеговине, где је правноснажно потврђена.

У конкретном предмету постоји оправдана сумња да је окривљени, у својству припадника Штаба ТО Српско Горажде, чета Подкамен (Лозје), на подручју општине Горажде, у насељу Лозје, извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ. Наведено дело обухвата радњу са елементом сексуалног насиља према једној оштећеној особи, женског пола.

Поступак се налази у фази главног претреса пред надлежним судом и након што је окривљени изнео своју одбрану, отпочело се са извођењем доказа испитивањем сведока оптужбе.

- ***Кто.бр. 3/22***

Оптужница **Кто.бр. 3/22** подигнута је против окривљеног Б.Т. дана **03.03.2022.** године због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ.

У конкретном случају постоји оправдана сумња да је окривљени у периоду од 14.09. до 01.10.1991. године у Загребу, као припадник хрватских оружаних формација - тзв. «Збора народне гарде» (ЗНГ), током оружаног сукоба који није имао карактер међународног, према ратним заробљеницима – војницима на редовном одслужењу војног рока у ЈНА који су претходно положили оружје и предали се, у насељу Ракитје у објекту ЗНГ и МУП РХ, где су потом спроведени, вршио застрашивање, мучење, телесно повређивање, те поступао на нарочито увредљив и понижавајући начин, а у односу на једног војника ЈНА извршио убиство.

Оптуженом се суди у одсуству, а главни претрес је отпочео дана 07. октобра 2022. године. Током 2023. године на главном претресу испитан је велики број сведока оптужбе (највећим делом у питању су сведоци оштећени), извршен је увид у писану документацију која се налази у списима предмета. Такође, на главном претресу су испитани судски вештаци ортопед хирург и трауматолог и судски вештак балистичар.

- **Кто.бр. 4/22**

Оптужница **Кто.бр. 4/22** поднета је против окривљених Ј.Ј. и П.С. дана **28.03.2022.** године. Истрага је спроведена у Босни и Херцеговини, а с обзиром да се окривљени налазе у Републици Србији, предмет је, по испуњењу законских услова, уступљен Тужилаштву за ратне злочине ради даљег кривичног гоњења.

Окривљенима се ставља на терет да су у својству припадника војске Републике Српске и резервног састава милиције, извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ. Оптужница је подигнута услед постојања оправдане сумње извршили кривично дело извршили на подручју БиХ, општина Јајце, те да су радње извршења предузели тако што су, кршећи првила међународног права за време рата и оружаног сукоба, чинили убиства и намерно наносење снажног, телесног, душевног бола, повреде телесног интегритета оштећених и пљачкање имовине.

У наведеном догађају лишена су живота 23 лица, док су 4 лица задобила тешке телесне повреде.

Поступак се налази у фази главног претреса а током 2023. године испитано је више сведока оптужбе, између осталог и сведок оштећена, а испитан је и судски вештак, специјалиста судске медицине путем видео-конференцијске везе. Због измене у саставу већа, главни претрес је у наведеном предмету почео изнова 29.06.2023. године, а на сагласан предлог странака прочитани су до тада изведени докази. Такође, у досадашњем току поступка испитано је и више сведока одбране.

- **Ктрз.бр. 4/10**

Поступак по оптужници **Ктрз. бр. 4/10** од **10.09.2010.** године у предмету „Ћушка“ водио се првобитно против 9 лица због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 8/13** од 07.04.2014. године (предмет „Љубенић“), против 3 лица, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 у вези чл. 22 КЗ СРЈ, и даље је у току, у фази главног претреса, након укидања првостепене пресуде од стране Апелационог суда у Београду и враћања предмета на поновно суђење (спојен предмету „Ћушка“, јединствена оптужница **Ктрз. бр. 4/10** од 22.12.2015. године).

Након што је у међувремену подигнуто још неколико оптужница против других лица, поводом истог догађаја, што је довело до спајања поступака од стране суда, о чему је раније извештено, у наведеном предмету првостепеном пресудом донетом дана 11.02.2014. године окривљени Т.М., Д.Б., М.Н. осуђени су на казне затвора у трајању од по 20 година, окривљени Р.М. је осуђен на казну затвора у трајању од 15 година, окр. А.С. је осуђен на

казну затвора у трајању од 12 година, окр. С.П. је осуђен на казну затвора у трајању од 10 година, окр. С.М. на казну затвора у трајању од 5 година, окр. С.К. и Б.Б. на казну затвора у трајању од по 2 године, док су окр. Б.Р. и К.В. ослобођени од оптужбе да су извршили кривично дело које је предмет оптужбе.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 3/19** подигнутој дана **30.12.2019. године** против окр. П.В. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „**Ђушка и Љубенић**“) налази се у фази главног претреса. Односи се на догађај у селу Ђушка и спојена је са претходно поднетим оптужницама у истом предмету.

Наведена пресуда је укинута решењем Апелационог суда у Београду дана 26.02.2015. године и предмет враћен суду на поновно поступање. Поступак се и даље налази у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Дана 10.04.2023. године против окривљеног С.П. поступак је обустављен услед његове смрти.

Почетком 2024. године Јавно тужилаштво за ратне злочине је подигло јединствену и измењену оптужницу против М.Т., М.С., К.С., Б.Б., С.А., К.В., П.Л., И.М., К.В. и В.П., у наведеном предмету, а на основу члана 43 став 2 тачка 5, члана 30 и члана 409 став 1 Законика о кривичном поступку, будући да су окривљени С.П. и Н.М. преминули, те да је против Б.Д. одбачена оптужница још 2017. године.

- **Кто.бр. 2/15**

Кривични поступак по оптужници **Кто.бр. 2/15 од 21.01.2016. године** против окривљених Н.М., А.Г., Ј.П., Б.М., Д.А., Б.М., П.Д. и В.В., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члан 142. став 1. КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ, налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Окривљенима се ставља на терет да су за време унутрашњег (немеђународног) оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине који се водио у периоду од априла 1992. до децембра 1995. године између Војске Републике Српске и МУП Републике Српске с једне, и Армије Босне и Херцеговине (даље Армије БиХ) и Министарства унутрашњих послова БиХ с друге стране, кршећи правила међународног права, дана 14. јула 1995. године, унутар, испред и у непосредној околини хангара земљорадничке задруге у селу Кравица, општина Братунац, Босна и Херцеговина, у својству и на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице, према цивилном становништву и лицима која нису узимала директно учешће у непријатељствима, мушкарцима босанским Муслиманима, вршили убиства.

Првоокривљени Н.М. је у време извршења дела имао својство командира другог вода 1. чете Центра за обуку Јахорина Специјалне бригаде полиције МУП Републике Српске.

Дана 08. фебруара 2021. године, након што су пред судом испитани судски вештаци, веће Вишег суда у Београду Одељења за ратне злочине одбацило је оптужницу Кто.бр. 2/15 у односу на окривљеног Д.П. због његове процесне неспособности.

Током 2023. године вршен је увид у писане доказе, испитани су сведоци одбране и извршен је увид у писане доказе, уз напомену да је дана 12.06.2023. године због измене у саставу већа, главни претрес почео изнова.

- **Кто.бр. 6/18**

Поступак по оптужници **Кто.бр. 6/18** подигнутој дана **22.10.2018. године**, против окривљеног Ј.Н., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Окривљеном се ставља на терет да је за време оружаног сукоба у тадашњој Републици БиХ, вођеног између припадника оружаних снага српске, хрватске и бошњачке националности, у периоду од 1992. до 1995. године, као командир чете Моштанице ТО Братунац, кршећи правила међународног права, заједно са групом наоружаних припадника чете Моштанице, ТО Братунац и другим наоружаним припадницима ТО Братунац, дана 10.06.1992. године противправно и без императивне војне потребе, присилно раселио око 300 мештана села Суха, из њихових домова.

Током 2023. године на главном претресу испитано је више сведока. Одређени број сведока испитан је под мерама заштите, путем видеоконференцијске везе. У неколико наврата главни претрес није одржан због недоласка сведока.

- **Кто.бр. 2/20**

Поступак по оптужници **Кто.бр. 2/20 од 16.12.2020. године** против окр. Н.М. због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ и даље је у току пред првостепеним судом.

Оптужницом је обухваћено пет различитих догађаја који су се десили на територији АП КиМ у периоду током јуна и јула месеца 1999. године, општина Клина. Окривљеном се ставља на терет да је, као припадник тзв. „ОВК“, заједно са више НН припадника исте формације, заједнички и по претходном договору, на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице, учествовао у убиствима, отмицама, протеривању, насилном одвођењу и физичком злостављању више лица ромске, египатске и српске националности на подручју Рудина, општина Клина, те пљачкању њихове имовине и паљењу кућа.

У досадашњем току поступка испитано је више сведока предложених од стране Тужилаштва и од стране одбране.

- **Кто.бр. 3/20**

Поступак по оптужници **Кто.бр. 3/2020 од 17.09.2020. године** против окривљене В.А. води се због постојања оправдане сумње да је извршила кривично дело ратни злочин против

цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом.

У конкретном случају постоји оправдана сумња да је окривљена, за време рата и немеђународног оружаног сукоба у БиХ, између Војске Републике Српске и Армије Републике БиХ, на територији општине Власеница, поступајући противно правилима међународног права, почетком јуна месеца 1992. године, заједно са још једним лицем, лишила живота 37 цивила мушкараца муслиманске националности, чија тела су ексхумирана дана 30.09.2000. године на истом месту где су та лица и лишена живота.

Током 2023. године на главном претресу је испитано више сведока, међу којима и сведок оштећени.

- **Кто.бр. 5/20**

Оптужница **Кто.бр. 5/20** подигнута је дана **09.10.2020. године** против окр. Р.К. због постојања оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1. КЗ СРЈ.

У питању је предмет категорије II, који је обухвата 17 различитих догађаја на територији општине Рогатица, у периоду од јуна до септембра 1992. године, у којима је извршен напад на велики број цивилног становништва, у оквиру којих напада су вршена убиства, мучења и нечовечна поступања, наношење патњи и повреда телесног интегритета, расељавање и пресељавање становништва и противзаконита затварања несрпског становништва са подручја општине Рогатица.

Оптужени је у време извршења кривичног дела био високорангирано војно лице, а оправдано је сумњив да је инкриминисане радње предузимао у својству команданта Рогатичке бригаде и Прве подрињске лаке пешадијске бригаде.

Главни претрес је у току пред првостепеним судом. Током 2023. године је испитан већи број сведока оптужбе, међу којима и сведоци оштећени.

- **Кто.бр. 2/21**

Оптужница **Кто.бр. 2/21** подигнута је **25. фебруара 2021. године** против Б.Б. и А.Н. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оба оптужена су у време догађаја била високорангирана војна лица. Окривљени Б.Б. је у време извршења кривичног дела био командант Шесте санске бригаде Војске Републике Српске, док је окривљени А.А. оправдано сумњив да је инкриминисане радње предузимао у својству команданта штаба Територијалне одбране општине Сански Мост. Оба окривљена су у време извршења кривичног дела били чланови Кризног штаба општине Сански Мост.

Оптужница против окр. А.Н. одбачена је одлуком суда од 28.06.2021. године, због процесне неспособности окривљеног, на основу одредбе члана 416. став 1. тачка 3. Законика о кривичном поступку. Овај оптужени је током 2022. године преминуо.

Догађаји који су предмет оптужбе односе се на учешће јединица које су биле подређене окривљенима у оружаним нападима на насеља која нису била насељена српским становништвом, у убиствима, противправним затварањима, нападима на цивилне и цивилна насеља и њихово учешће у физичком повређивању лица.

Поступак је у фази главног претреса који у више наврата није одржан услед неодазивања позваних сведока. Током 2023. године испитан је одређени број предложених сведока.

- **Кто.бр. 6/21**

Поступак по оптужници **Кто.бр. 6/2021** која је потврђена дана **29.12.2021. године** води се против М.Ж. због оправдане сумње да је починило кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оптужница је резултат истраге спроведене од стране овог тужилаштва против лица које је високог војног ранга, а односи се на догађај присилног премештаја цивилног становништва са подручја Сребренице.

Оптужени је оправдано сумњив да је током немеђународног оружаног сукоба, који се водио на територији Босне и Херцеговине у периоду од 1992. године до 1995. године, између оружаних снага муслиманског-бошњачког, српског и хрватског народа, у то време најпре у чину пуковника, а касније у чину генерал-мајора, као комадант Дринског корпуса који се налазио у саставу ВРС, кршио правила међународног права за време оружаног сукоба и то одредбе IV Женевске конвенција и Протокола II, тако што је наредио присилно пресељавање цивилног становништва муслиманско-бошњачке националности са појединих простора који припадају зони одговорности Дринског корпуса и својим наредбама и радњама учествовао у присилном пресељавању цивилног становништва муслиманско-бошњачке националности из заштићене зоне Сребреница.

Главни претрес је отпочет дана 12.09.2022. године изношењем одбране окривљеног. Током 2023. године испитан је већи број сведока одбране, вршен је увид у писане доказе. Поред тога, главни претрес је 07.07.2023. године почео изнова због измена у саставу судског већа.

- **Кто.бр. 7/21**

Оптужница **Кто.бр. 7/2021** подигнута је **30.12.2022. године** против окр. К.М. и Н.Ж. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1, у вези чл. 22 КЗ СРЈ. Предмет оптужења су догађаји на простору Босне и Херцеговине, на територији општине Босански Нови/Нови Град у којима је лишен живота већи број цивила, од којих су тела појединих ексхумирана и идентификована.

Окривљенима се ставља на терет да су током оружаног сукоба немеђународног карактера у Босни и Херцеговини, између Војске Републике Српске с једне стране и Армије Босне и Херцеговине с друге стране, кршећи правила међународног права IV Женевске конвенције о и допунског Протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о

заштити жртава немеђународних оружаних сукоба, на територији општине Босански Нови/Нови Град, у засеоцима села Масловаре, Алићима и Екићима, оптужени К.М. наредио и вршио убиства већег броја лица, цивилног становништва и њихово расељавање, а оптужени Н.Ж. по заповести оптуженог К.М. вршио убиства и расељавање цивилног становништва на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице.

Главни претрес је започет у септембру 2022. године. Током 2023. године испитано је више сведока оптужбе, вршен је увид у писану документацију, а изведени су и други докази.

Уступљен предмет

У поступку по оптужници **Кто.бр. 5/2021 од 18. октобра 2021. године** против окр. Е.В. због кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СРЈ у након потврђивања оптужнице од стране кривичног ванрасправног већа, Тужилаштво је ставило предлог да се уступи кривично гоњење надлежним органима Босне и Херцеговине у складу са Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима и Уговором и тај предлог је усвојен.

Догађај који је предмет оптужнице одиграо се на територији Босне и Херцеговине, а окривљени је оправдано сумњив да је као припадник муслиманских оружаних формација, у периоду од јануара до октобра 1993. године, у импровизованом затвору узгради „ЗОИЛ“ у Горажду, БиХ, у односу на лица која не учествују непосредно у непријатељствима – више оштећених који су били ратни заробљеници, припадници ВРС, заједно са више НН лица, наносио повреде телесног интегритета, вршио мучење, злостављање, застрашивање, нечовечно поступање и повреде личног достојанства.

Информације у погледу оптужница које се налазе у фази преиспитивања пред надлежним судом и детаљнији подаци, биће доступни за јавност тек након што суд донесе одлуку о њиховом потврђивању и та одлука постане правноснажна.

НЕПРАВНОСНАЖНО И ПРАВНОСНАЖНО ОКОНЧАНИ ПОСТУПЦИ ТОКОМ 2023. ГОДИНЕ

У периоду од 01.01.2023. године до 31.12.2023. године по оптужницама Јавног тужилаштва за ратне злочине донете су следеће неправноснажне пресуде:

1.

Поступак у предмету „Штрпци“ који се водио по оптужници **Кто.бр.1/15** подигнутој дана **10.05.2018. године** против Г.Л, Д.В., Љ.В., Д.Ђ. и Ј.Л., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, у вези чл. 22 КЗ СРЈ, неправноснажно је окончан пресудом Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине К.По2 бр. 4/17 од 7.фебруара 2023. године којом су окр.Г.Л, Д.В., Ј.Л. осуђени на казне затвора у трајању од по 10 година, док је окр. Д.Ђ. осуђена на казну затвора у трајању од 5 година. Против окривљеног Љ.В. поступак је обустављен решењем првостепеног суда од 16. августа 2021. године услед његове смрти.

Предмет поступка су догађаји у местима Штрпци, Прелово и Мушићи у којима је 20 лица различитих националности, након отмице на железничкој станици у Штрпцима дана 27.02.1993. године, изведено из воза на релацији Београд-Бар и одведено у школу у Прелову, где је према њима нечовечно поступано и где су мучени, након чега су камионом превезени до напуштене куће у селу Мушићи, испред и око које су оштећени потом лишени живота.

Против наведене пресуде жалбе је изјавило Јавно тужилаштво за ратне злочине због одлуке о кривичној санкцији. Жалбе су изјавили и браниоци окривљених због битне повреде одредаба кривичног поступка, одлуке о кривичној санкцији, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и повреде кривичног закона.

Одлуком Апелационог суда у Београду Кж1По2 бр. 5/23 од 30.10.2023. године усвојене су жалбе бранилаца окривљених Ј.Л. и Д.Ђ, а по службеној дужности, у смислу члана 454. Законика о кривичном поступку у односу на Г.Л. и Д.В. укинута је првостепена пресуда, а списи предмета су враћени првостепеном суду на поновно суђење.

Поступак се поново налази у фази главног претреса пред првостепеним судом.

2.

Поступак по оптужници **Кто. бр. 1/19 од 10. маја 2019.** године покренут је против окр. Д.М. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ, тако што је 18.априла 1992. године у објекту у Каракају, општина Зворник и то у згради Технолошког факултета, лишио живота више лица, чија су тела ескхумирана у гробници у Казанбашчи у јулу 2003. године и идентификована.

Током 2023. године је настављен је главни претрес, па је испитан сведок оптужбе као и судски вештак, и извршен је увид у писане доказе.

Након изношења завршних речи странака, суд је дана 06.10.2023. године објавио пресуду којом је окривљеног Д.М. огласио кривим због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 у вези чл. 22 КЗСРЈ и осудио на казну затвора у трајању од 13 година, а како му је истовремено узео као утврђену казну затвора у

трајању од 15 година по другој кривичној пресуди, осуђен је на јединствену казну затвора у трајању од 15 година. Оштећени су упућени да имовинскоправни захтев остварују у парничном поступку.

3.

Дана 20.12.2022. године подигнута је оптужница **Кто.бр. 10/22** против окривљеног Ј.М. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. КЗ СРЈ. У наведеном предмету тужилаштво и окривљени су закључили споразум о признању кривичног дела, након чега је оптужница заједно са списима и споразумом достављена суду на даљи поступак и одлуку. Наведени споразум је прихваћен одлуком суда дана 13.01.2023. године, а окривљеном је изречена казна затвора у трајању од 5 година.

Оптужницом је обухваћено више догађаја у којима је страдало више стотина цивила, а окривљени је осуђен да је, заједно са њим припадницима чете војне полиције Зворничке бригаде и припадницима других јединица ВРС, у објектима у зони одговорности Зворничке бригаде, држао затворене претходно заробљене припаднике Армије БиХ и цивиле мушког пола, њих преко 100, које су спровели до оближњих локација, па су ова лица, употребом ватреног оружја, лишена живота на локацији Црвене бране у Петковцима, од стране њиховог припадника Војске Републике Српске.

4.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 4/19 од 30.12.2019. године** против окр. Мирковић Небојше због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, правноснажно је окончан. Окривљени је ослобођен од оптужбе због недостатка доказа да је извршио кривично дело.

Оптужница обухвата 12 различитих догађаја, а окривљеном се ставља на терет да је на начин ближе описан у диспозитиву, за време оружаног сукоба међународног карактера у Босни и Херцеговини између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране са друге стране, кршећи правила међународног права, на територији општине Теслић, током лета 1992. године, у јуну и јулу месецу 1992. године, учествовао у наношењу снажног телесног и душевног бола и патње (мучења) цивилима бошњачке националности.

Првостепени поступак окончан је доношењем пресуде К.По2.бр. 5/19 од 6.03.2023. године којом је окривљени на основу члана 423 ст.1 тач.2 ЗКП, ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, док су оштећени упућени на остваривање имовинскоправног захтева у парничном поступку, сходно чл. 258 став 3 ЗКП.

Против наведене пресуде жалбу је изјавило Јавно тужилаштво за ратне злочине због битне повреде одредаба кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Наведена жалба је одбијена као неоснована пресудом Апелационог суда у Београду Кж1По2 бр. 4/23 од 10.11.2023. године а првостепена пресуда Вишег суда у Београду Одељења за ратне злочине К.По2бр. 5/19 од 06.03.2023. године, потврђена.

У односу на пресуду Апелационог суда у Београду, Јавно тужилаштво за ратне злочине ће поднети иницијативу Врховном јавном тужилаштву, за подношење захтева за заштиту законитости.

5.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 2/19 од 26.09.2019. године** против окривљеног Далибора Крстовића због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Калинович“) правноснажно је окончан дана 15.12.2023. године.

Окривљени је првобитно био оглашен кривим што је у августу месецу 1992. године за време рата у БиХ и немеђународног оружаног сукоба између Армије Републике Босне и Херцеговине и Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, присилио другу особу на сексуални однос.

Након укидања ове пресуде од стране Апелационог суда у Београду и враћања првостепеном суду на поновно одлучивање, у поновљеном поступку првостепени суд је поново одржао главни претрес, испитао више сведока и извршио увид у писане доказе.

Пресудом К.По2 бр. 1/22 од 7.02.2023. године Виши суд у Београду, Одељење за ратне злочине је окривљеног Далибора Крстовића огласио кривим због предметног кривичног дела и осудио га поново на казну затвора у трајању од 9 година, а оштећену упутио на парницу ради остварења имовинскоправног захтева.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио бранилац окривљеног из свих законских разлога.

Апелациони суд у Београду је пресудом Кж1 По2 бр. 3/23 од 15.12.2023. године, делимичним усвајањем жалбе браниоца окривљеног, преиначио првостепену пресуду и окривљеног осудио на казну затвора у трајању од 5 година. У пресуди, Апелациони суд налази да је првостепени суд прекорачио оптужбу уносећи одређене радње које нису описане у оптужници, у односу на оштећену.

6.

У поступку по оптужници **Кто. бр. 1/17 од 03.04.2017. године** против окр. Јовановић Милорада, веће Апелационог суда у Београду је донело пресуду Кж1По2 бр. 1/22 од 31.01.2023. године којом је делимичним усвајањем жалбе браниоца окривљеног, преиначило првостепену пресуду и окривљеног, због извршења кривичног дела ратни

злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ, осудило на казну затвора у трајању од 3 године.

Другостепени суд је у овом случају, након отвореног претреса, делимичним усвајањем жалбе браниоца окривљеног, из чињеничног описа пресуде изоставио одређене радње у односу на поједина оштећена лица, што је утицало и на висину казне.

7.

Поступак по оптужници **Кто.бр. 6/2022 од 28. јуна 2022. године** подигнутој против окр. Дуле Петрита, правноснажно је окончан пресудом Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине пресудом Кж1По2 бр. 1/23 од 7.4.2023. године којом је преиначена првостепена пресуда (осуда на 2 године затвора). Другостепеном пресудом тај суд је, на основу одредбе члана 423 тачка 2 ЗКП, окривљеног Дулу Петрита ослободио од оптужбе да је извршио кривично дело које му се у овом поступку ставља на терет.

Против наведене пресуде поднета је иницијатива Врховном јавном тужилаштву за подношење захтева за заштиту законитости.

Пресудом Врховног суда усвојен је као основан захтев за заштиту законитости Врховног јавног тужиоца Ктз. 550/23 од 15.06.2023. године и утврђено да је правноснажном пресудом Апелационог суда у Београду, Одељење за ратне злочине Кж1По2 бр. 1/23 од 07.04.2023. године учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 438 став 2 тачка 2 ЗКП.

8

У поступку по оптужници **Кто.бр. 1/20 од 21.02.2020. године** (предмет „Брчко-логор Расадник“), на главном претресу дана 05.11.2021. године измењена је оптужница, тако што се оптуженом Осману Османовићу стављало на терет да је у логору у Рахићу, радње предузимао према четворици оштећених.

Након спроведеног доказног поступка првостепени суд је окривљеног огласио кривим и осудио на казну затвора у трајању од 5 година.

Против наведене пресуде жалбе су изјавили Тужилац за ратне злочине и бранилац окривљеног.

Уважавањем жалбе браниоца окривљеног, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине преиначио је првостепену пресуду К.По1.бр. 1/20 од 18.3.2022. године и окривљеног, због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у саизвршилаштву, у вези чл. 22 КЗ СРЈ, осудио на казну затвора у трајању од 3 године и 6 месеци, док је оштећени упућен на парнични поступак ради остваривања имовинскоправног захтева.

Истом пресудом окр. Осман Османовић је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ.

Против наведених (првостепене и другостепене) пресуда бранилац окривљеног поднео је захтев за заштиту законитости, који је пресудом Врховног суда Кзз.РЗ 2/23 од 30.05.2023. године одбијен као неоснован у односу на истакнуту повреду закона из чл. 438 став 1 тачка 4 и став 2 тачка 1 ЗКП, те члана 439 тачка 1 ЗКП, док је у преосталом делу захтев одбачен као недозвољен.

Регионална сарадња

Квалитетно процесуирање учинилаца ратних злочина и поступање у овим предметима у великој мери је зависно од чврсте регионалне сарадње са правосудним органима, првенствено тужилаштвима у региону - Босном и Херцеговином, Републиком Хрватском и Црном Гором.

За квалитетно вођење истрага и заступање оптужби у поступку пред судом, неопходно је осигурати квалитетне доказе, а у поступцима за ратне злочине, као што је познато, то су на првом месту сведочења преживелих лица, будући да је материјалних доказа релативно мало, имајући у виду протек времена од извршења кривичних дела, као и природу ових кривичних дела.

Сарадња са регионалним тужилаштвима је током 2023. године настављена кроз размену захтева за помоћ, узајамно поступање по замолницама, а продубљена је додатно заједничким учешћем у регионалним конференцијама и редовних одржавањем билатералних састанака, на првом месту са тужилаштвом Босне и Херцеговине. Последња регионална конференција тужилаца одржана је у Сарајеву у септембру 2023 године и том приликом су усвојени важни закључци у циљу унапређења ове сарадње, који су доступни на интернет страници ЈТРЗ.

Такође, узајамно пружање помоћи наставило се и кроз преузимање кривичног гоњења против окривљених лица која имају пребивалиште на територији Републике Србије по испуњењу законом прописаних услова, а по претходно поднетој иницијативи од стране надлежних органа Босне и Херцеговине, у складу са важећим прописима којима је регулисано уступање, односно преузимање гоњења.

Као и до сада, преузимање кривичног гоњења је подразумевало континуирану, свакодневну сарадњу кроз достављање документације, доказа и других података који су захтевали детаљну обраду, односно проверу и процену, а потом и уподобљавање са домаћим кривичноматеријалним и кривичнопроцесним прописима, провером одређених података и информација и предузимањем других неопходних процесних радњи које се захтевају код преузимања кривичног гоњења од надлежних правосудних органа друге државе.

У наредном периоду активности овог јавног тужилаштва наставиће се ка афирмисању уступања кривичног гоњења у поступцима који се воде пред Тужилаштом за ратне злочине, будући да Посебан циљ 5. Националне стратегије за процесуирање ратних злочина предвиђа унапређење регионалне и шире међународне сарадње и других механизма у служби транзиционе правде, кроз обраду информација у Јавном тужилаштву за ратне злочине у вези са прикупљањем података који се односе на уступање кривичног гоњења, кроз активну и ажурну размену информација са надлежним органима.

Током 2023. године настављено је са заступањем оптужница у оним предметима у којима је преузето кривично гоњење од Тужилаштва Босне и Херцеговине.

Такође, регионална сарадња са Босном и Херцеговином и Републиком Хрватском се одвијала разменом захтева за помоћ и поступањем по замолницама у погледу испитивања сведока и оштећених и саслушања окривљених лица, за потребе поступака који се воде пред тим тужилаштвима и Јавним тужилаштом за ратне злочине:

Од 01.01.2023. године до 31.12.2023. године Тужилаштво Босне и Херцеговине упутило је Јавном тужилаштву за ратне злочине 30 захтева за помоћ, од чега је удовољено на 14 захтева, 13 захтева се крајем 2022. године налазило у раду, а на 3 захтева није удовољено, јер нису били поднети у складу са прописаним актом о сарадњи.

Од 30 упућених захтева за помоћ Тужилаштва Босне и Херцеговине, у 2 случаја се ради озамолницама за саслушање, које су се на крају 2023. године налазиле у раду.

У истом периоду Јавно тужилаштво за ратне злочине упутило је Тужилаштву Босне и Херцеговине 470 захтева за помоћ, од чега је удовољено на 309 захтева, док на 161 захтев није одговорено.

Када је реч о размени захтева за помоћ са Државним одвјетништвом Републике Хрватске, у извештајном периоду то одвјетништво је упутило Јавном тужилаштву за ратне злочине 11 захтева за помоћ, од чега је удовољено на 2 захтева, 7 захтева се налазило у раду крајем 2023. године, док на 2 захтева није било удовољено.

У истом периоду Јавно тужилаштво за ратне злочине је том одвјетништву упутило 152 захтева за помоћ, од чега је одговорено на 98 захтева, а није одговорено на 54 захтева.

Специјално државно тужилаштво Црне Горе упутило је Јавном тужилаштву за ратне злочине 2 захтева за помоћ. Одговорено је на 1 захтев, док на други није одговорено.

Такође, Јавно тужилаштво за ратне злочине упућило је 5 захтева за помоћ Специјалном државном тужилаштву Црне Гове, од чега је одговорено на 3 захтева, док на 2 захтева није одговорено из процедуралних разлога.

Како би се унапредило питање решавања накнаде штете према оштећеним лицима, јавним тужиоцима је током 2023. године упућено обавештење које за циљ има унапређење положаја оштећених у кривичном поступку и ефикасно поступање ради благовременог

решавања питања имовинскоправног захтева оштећених, те доследну примену одредаба Законика о кривичном поступку који прописује улогу јавног тужиоца да у предистражном и истражном поступку прикупља доказе и у делу који се тиче имовинскоправног захтева.

Обавештење пружа смернице у смислу да садржи детаљан опис о томе шта све подразумева пружање помоћи оштећенима-жртвама приликом остваривања имовинскоправног захтева, те улогу јавног тужиоца у Јавном тужилаштву за ратне злочине у том правцу.

Приликом израде допуне извештаја водило се рачуна о примени одредаба Закона о заштити података о личности, Закона о приступу информацијама од јавног значаја и Законика о кривичном поступку (члан 10.) из ког разлога су објављена само имена окривљених у односу на које су поступци окончани.

Овим извештајем представљен је пресек стања у поступцима по подигнутим оптужницама и најважније информације везане за регионалну сарадњу. Остале важне информације о другим активности које спроводи ово тужилаштво доступне су кроз извештаје о стратешким документима које се по правилу, на кварталном нивоу, објављују на интернет презентацији.